

VUODEN 2024 TALOUSARVION LAADINTAOHJEET

1. Kuntalaki ja talousarvion sitovuus

Kuntalain talousarvio- ja -suunnitelmasäännöksiä tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset.

Kunnan ja kuntayhtymän taloutta koskevat säännökset on koottu kuntalain (410/2015) 110 – 120a pykälisiin. Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus ja jokainen hallintokunta omalla toimialueellaan. Toimialajohtajat vastaavat siitä, että vastualueensa käyttötalouden talousarvioehdotus valmistuu ja käsitellään lautakunnissa ohjeessa esitetystä aikataulusta.

2. Aikataulu ja suunnitelman sisältö

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Valtuustoon nähden sitovat erät merkitään selkeästi talousarvioon. Kunnanvaltuusto hyväksyy merkittävien projektien ja investointien meno- ja tuloarviot projekti- tai hankekohtaisesti.

Kunnanhallitus: Talousarvioraami 2024 ja laadintaohjeet **21.8.2023**

Lautakunnat: talousarvioehdotus **13.10.2023 mennessä**

Toimialojen esitykset käsitellään kunnanjohtajan kanssa ennen kunnanhallituksen käsittelyä **lokakuussa** myöhemmin ilmoitettavan aikataulun mukaisesti.

Investointiesitykset

Tekninen toimiala toimittaa rakentamiseen liittyvät investointihanketiedot erillisillä excelillä talouspäällikölle koko kunnan osalta. Muut kuin rakentamiseen liittyvät investointiesitykset kunkin toimiala käsittelee omissa lautakunnissaan. Näistä esityksistä toimitetaan tiedot taloushallintoon talousarvioesityksen yhteydessä.

Kunnanvaltuuston talousarvioseminaari

16.10.2023 klo 18.00

Kunnanhallitus:

Veroproositit, esitys valtuustolle	9.10.2023
Kunnanjohtajan talousarvioesityksen käsittely ja talousarvioesitys valtuustolle	20.11.2023

Kunnanvaltuusto:

Veroproositit	23.10.2023
Talousarvio	04.12.2023

Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kunnanvaltuusto hyväksyi 28.11.2022 Pöytyän kunnan kuntastrategian vuosille 2023–2028, Pöytyä – vastuullinen kasvukunta. Strategian tavoitteita ja toimenpiteitä täsmennetään ja aika-talutetaan talousarvion yhteydessä. Kullekin vuodelle lautakunta valitsee kärkihankkeet.

Strategian painopisteet ovat:

- I. Elinvoiman edistäminen
- II. Hyvinvoinnin lisääminen
- III. Vastuullinen taloudenhoito ja päätöksenteko

Kunnan arvot ovat: Turvallisuus, Osaaminen ja Rohkeus

Vuoden 2024 toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja siinä hyväksytyistä arvoista.

3. Arvioitu tulo- ja menokehitys 2024

Vuoden 2024 ohjeellisessa kehyksessä on huomioitu KVTES:n sopimuskorotukset vuodelle 2024. Ne nostavat palkkamenoja talousarviovuonna yhteensä 3 prosentilla kuluvan vuoden palkkatasosta. Inflaatio on arvioitu 2,5 %/v kuluvan vuoden tasoon verrattuna.

Verotulot on arvioitu nykyisillä veroprosenteilla, kunnallisvero tosin määrätään yhdellä desimaalilla ja veroprosentti on siis 8,6 (8,61 vuonna 2023).

Vuoden 2024 talousarvioon lasketun tuloslaskelman raamin mukaan tilikauden tulos olisi 578 000 euroa ja tilikauden ylijäämä 645 000 euroa. Vuosikate, joka olisi 3,7 milj. euroa, kattaa poistot.

Vuoden 2024 verotulojen ja valtionosuuksien arviointiin on käytetty Kuntaliiton huhtikuussa päivitettyä kuntakohtaista veroennustekehikkoa. Sekä verotuloennustetta että valtionosuusarvioita tarkistetaan elokuussa ja lopullisesti ne selviävät vasta loppusyksystä.

Toimialojen talousarvioehdotusten tulee pohjautua laadittuun kehykseen siten, että tehtävien nettomenot ovat kehyksen rajoissa. Kustannustason muutokset tulee kattaa harkinnanvaraisia menoja vähentämällä. Uusien virkojen tai toimien perustamisessa tulee käyttää harkintaa ja niistä on tehtävä selkeä esitys perusteluineen ja kustannusvaikutuksineen esitystä tehtäessä.

4. Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatiminen**Rakenne**

Talousarvio laaditaan kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvioasetelman mukaisesti. Talousarvio käsittää siten yleisen osan, käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoituslaskelmasat.

Asukaslukuennuste

Tunnuslukuja laskettaessa käytetään väestöennusteena
vuonna 2024: 8 200
vuonna 2025: 8 200
vuonna 2026: 8 200

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma laaditaan käyttötalousosan meno- ja tuloarvioiden sekä suunnitelmapoistojen perusteella. Tuloslaskelma laaditaan sekä sisäiset erät huomioon ottavana että ilman sisäisiä eriä.

Investointiosa

Investointiosa sisältää talousarviovuoden sekä suunnitelmavuosien investointisuunnitelmat sisältäen niitä koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot sekä niiden jaksottumisen investointimäärärahoina suunnitteluvuosille sekä investointeihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

Investointiosan määrärahoilla hankittavaa pysyviin vastaaviin sisältyvää omaisuutta on kunnan toiminnassa useampana kuin kahtena tilikautena käytettäväksi hankittu omaisuus. Pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen hankinta-arvoon luetaan sen hankintameno sekä kuljetuksista ja asennuksista ja muista vastaavista toimenpiteistä aiheutuneet menot (koulutusmeno ei ole investointimeno).

Pysyviin vastaaviin luetaan myös ensikertainen kalustaminen. Pysyvien vastaavien hankintamenot kirjataan niiden taloudellisena pitoaikana kuluksi tuloslaskelmassa poistosuunnitelman mukaisesti.

Investoinniksi lasketaan yli 10.000 euron uudisrakennus- ja peruskorjausinvestoinnit sekä kalustohankinnat tai muu pitkävaikutteinen meno. Investoinniksi voidaan lukea myös hanke, joka on luonteeltaan investointi (esim. yhteistyökumppanin investointeihin osallistuminen). Investointimäärärahat ovat sitovia hanke- tai hankeryhmäkohtaisesti. Investointiosassa kohteille myönnetyt määrärahat ovat irtaimistomäärärahojen osalta toimialakohtaisesti ja rakentamismäärärahojen osalta hankeryhmittäin nettomääräisinä valtuustoon nähden sitovia. Kun hankkeen toteutus ajoittuu useammalle vuodelle, on sitovuustasona hankkeen kokonaiskustannusarvio. Investointiosan määrärahat esitetään ilman arvonlisäveroa.

Investointiosan laadinnan pohjana on hyväksytyyn taloussuunnitelman investointiohjelma.

Rahoitusosa

Rahoitusosassa käyttötalouden ja investointien vaikutus kunnan rahoitusasemaan esitetään kassavirtalaskelman muodossa. Rahoituslaskelmassa huomioidaan vain ulkoiset erät.

4. Henkilöstömenojen budjetointi

Virka- ja työehtosopimusten korotukset vuodelle 2024 sisältyvät annettuun kehykseen.

Palkkojen sivukulut vuodelle 2024

Sosiaaliturvamaksu	1,30
Työttömyysvakuutusmaksu	1,79
Tapaturmavakuutusmaksu	0,40
KuEL-työeläkemaksu + taloudellinen tuki	16,94
VaEL Opettajien eläkevakuutusmaksu	16,64

Eläkemenoperusteinen KuEL-maksu poistui ja tilalle tuli tasausmaksu. Kevan arvion mukaan vuonna 2024 tasausmaksu on 482 000 euroa, joka jaetaan palkkamenojen suhteessa.

Sivukulujen %-osuuksia tarkistetaan, kun tiedot tarkentuvat.

5. Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamisaikataulu on seuraava:

Sisäiset vuokrat, kunnossapito	Tekninen -> toimialat (hyväksyntä)	25.8. mennessä
Sisäinen vesi, jätevesi	Tekninen -> toimialat (hyväksyntä)	25.8. mennessä
Sisäiset kuljetuspalvelut	Kuljetus -> Ruokapalvelut	25.8. mennessä
Sisäiset ruokapalvelut, siivous	Ruokapalvelut -> toimialat (hyväksyntä)	25.8. mennessä
Henkilöstömäärät ja kustannuspaikat	Toimialat tarkistavat	22.8. mennessä
Henkilöstömenot ohjelmaan	Taloushallinto	31.8. mennessä
Sisäiset erät ohjelmaan	Taloushallinto	8.9. mennessä
Toimialojen talousarvioluvut ohjelmaan. Tämän jälkeen talousarvioluvut siirretään keskitetysti suunnitelmavuosille. Toimialat tekevät tarvittavat muutokset suunnitelmavuosille ennen lautakuntakäsittelyä.	Toimialat	29.9. mennessä

Talousarviosuunnittelu tehdään **Accuna-ohjelmalla**. Suunniteluohjelman käyttöön liittyvät pyynnöt pääkirjanpitäjälle anne.jarvinen@poytya.fi.

Toimialojen tekstiosat tehdään Y-kansioon tallennettaviin pohjiin.

Pöytyällä 21. päivänä elokuuta 2023

PÖYTYÄN KUNNANHALLITUS

Mika Joki
kunnanjohtaja

Paula Pekkola
talouspäällikkö

Liite 1 Talousarvioaraami
Liite 2 Talousarviokehys toimialoittain

Liite 1

Talousarvioaraami 2024

	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	Ennuste 2023	RA 2024
Myyntituotot	2 607 991	2 361 050	2 361 050	2 300 000	2 300 000
Maksutuotot	2 102 240	436 500	436 500	420 000	400 000
Tuet ja avustukset	732 757	583 859	583 859	500 000	545 000
Muut toimintatuotot	2 211 133	3 801 470	3 801 470	3 900 000	3 862 000
TOIMINTATUOTOT	7 654 120	7 182 879	7 182 879	7 120 000	7 107 000
Henkilöstökulut	-22 681 350	-15 386 775	-15 386 775	-15 600 000	-16 113 000
Palvelujen ostot	-27 992 511	-5 761 971	-5 761 971	-5 900 000	-5 976 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 238 674	-3 320 052	-3 320 052	-3 300 000	-3 320 000
Avustukset	-2 989 657	-1 741 020	-1 741 020	-1 840 000	-1 900 000
Muut toimintakulut	-2 007 788	-2 159 060	-2 159 060	-2 500 000	-2 200 000
TOIMINTAKULUT	-58 909 981	-28 368 878	-28 368 878	-29 140 000	-29 509 000
TOIMINTAKATE	-51 255 861	-21 185 999	-21 185 999	-22 020 000	-22 402 000
Verotulot	32 304 016	16 901 000	16 901 000	17 200 000	17 100 000
Valtionosuudet	23 281 191	8 071 383	8 071 383	8 234 000	9 000 000
Rahoitustuotot ja -kulut	51 229	-227 900	-227 900	90 000	80 000
VUOSIKATE	4 380 575	3 558 484	3 558 484	3 504 000	3 778 000
Poistot ja arvonalentumiset	-2 875 474	-3 058 764	-3 058 764	-3 100 000	-3 200 000
TILIKAUDEN TULOS	1 505 101	499 720	499 720	404 000	578 000
Varausten ja rahastojen muutos	76 037	67 500	67 500	67 500	67 500
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	1 581 138	567 220	567 220	471 500	645 500

Liite 2

Talousarviokehys	TP 2022	TA 2023	RA 2024	Muutos % TP22/RA24	Muutos % TA23/RA24
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
Toimintamenot, ulkoiset	-17 272	-21 119	-25 000	44,7	18,4
Netto, ulkoiset	-17 272	-21 119	-25 000	44,7	18,4
KESKUSVAALILAUTAKUNTA					
Toimintatulot, ulkoiset	17 499	14 000	32 000	82,9	128,6
Toimintamenot, ulkoiset	-15 947	-25 263	-50 000	213,5	97,9
Netto, ulkoiset	1 552	-11 263	-18 000	-1259,8	59,8
KUNNANHALLITUS					
Toimintatulot, ulkoiset	548 841	338 000	250 000	-54,4	-26,0
Toimintamenot, ulkoiset	-3 180 713	-3 019 863	-3 160 000	-0,7	4,6
Netto, ulkoiset	-2 631 872	-2 681 863	-2 910 000	10,6	8,5
PERUSTURVALAUTAKUNTA					
Toimintatulot, ulkoiset	2 513 077	0		-100,0	
Toimintamenot, ulkoiset	-31 140 646	0		-100,0	
Netto, ulkoiset	-28 627 569	0		-100,0	
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Toimintatulot, ulkoiset	1 613 615	1 490 059	1 380 000	-14,5	-7,4
Toimintamenot, ulkoiset	-14 653 110	-15 545 827	-16 220 000	10,7	4,3
Netto, ulkoiset	-13 039 495	-14 055 768	-14 840 000	13,8	5,6
YHTEISÖLLISYYSLAUTAKUNTA					
Toimintatulot, ulkoiset	103 063	110 000	145 000	40,7	31,8
Toimintamenot, ulkoiset	-642 296	-707 732	-804 000	25,2	13,6
Netto, ulkoiset	-539 233	-597 732	-659 000	22,2	10,3
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Toimintatulot, ulkoiset	2 858 025	5 230 820	5 300 000	85,4	1,3
Toimintamenot, ulkoiset	-9 259 997	-9 049 073	-9 250 000	-0,1	2,2
Netto, ulkoiset	-6 401 972	-3 818 253	-3 950 000	-38,3	3,5
KAIKKI YHTEENSÄ					

					7
Toimintatulot, ulkoiset	7 654 120	7 182 879	7 107 000	-7,1	-1,1
Toimintamenot, ulkoiset	-58 909 981	-28 368 877	-29 509 000	-49,9	4,0
TOIMINTAKATE	-51 255 861	-21 185 998	-22 402 000	-56,3	5,7